

УДК 949.711:323.269.6“10/13”

Джура О. О.

СТАНОВЛЕННЯ ДИНАСТІЇ НЕМАНИЧІВ І КУЛЬТУРНИЙ ВИБІР СЕРБІЇ

У статті йдеться про становлення династії Неманичів, представники якої правили в Сербії від середини XII до кінця XIV ст. Утвердження цього правлячого дому нерозривно пов'язано зі спадщиною Дуклянського королівства і Рашкою, а відтак, земель, на яких зустрілися латинська і візантійська цивілізації. Ця геополітична ситуація зумовила постійний вибір сюзерена залежно не від його релігійної приналежності, а від вимог конкретної ситуації і двополюсний культурний вибір Сербії. Остаточну перевагу на користь візантійської традиції було зроблено наприкінці XIII ст. і закріплено за Стефана Уроша IV Душана Неманича.

Ключові слова: Воїславевичі, Вукановичі (Урошевичі), Неманичі, Візантія, Зета, Рашка, історія династій.

У 1217 р., як відомо, Сербія стала королівством, а підставою для коронації послужила спадщина Дуклянського королівства, хоч на початку XIII ст. його володарі носили титул королів лише номінально. Неманичі, які належали до місцевої знаті, удостоїлися отримати королівське достоїнство нарівні з іншими європейськими монархами завдяки сприятливій геополітичній ситуації, адже 1204 р. хрестоносці взяли Константинополь, і з'явилися держави, підпорядковані західним аристократам. А після ослаблення ролі Візантії Неманичі прагнули говорити на рівних і з ними, і з королями Угорщини, що їх вважали за сеньйорів Сербії. Рашка опинилася на межі впливів двох світів – західноєвропейського і візантійського, що простежується протягом усього правління Неманичів на Балканах. Отож постає питання про походження цієї династії, чия велич і могутність виросла від уряду жупанів до титулу «царя сербів і греків».

Тією землею, яка згодом стала історичним ядром Сербії і на якій остаточно закріпилася і сформувалася династія Неманичів, була Рашка. Її виокремлення пов'язано з відновленням давніх кордонів Ромейської імперії на Балканському

півострові після перемоги Василя II Болгаробійці над болгарами у 1018 р., коли завойовані території було поділено на чотири феми (Сербію, Мораву, Сирміум і Болгарію), причому ще за імператора Йоана Цимисхія створено катепанат з осідком у Расі близько 975 р. [3, с. 10]. Проте ситуація на Балканах не вирізнялася стабільністю, тому наступним кроком в оформленні Рашки як окремої землі стали події кінця XI ст., пов'язані з дуклянським королем Костянтином Бодіном. Той використав ослаблення Візантії для поширення своєї влади на Сербію і Боснію, поставивши там правителів зі свого оточення, Вукана і Марка, з умовою, аби їхні сини-спадкоємці перебували в підпорядкованості дуклянського короля [3, с. 9].

Вукан правив у Рашці, центром якої було місто Рас. Його володіння простягалися до Скоп'є на півдні, на півночі межували з Сербією, де правив Марко, на сході – з візантійськими фемами Болгарією і/чи Моравою. Оскільки Костянтин Бодін тоді ж поширив свою владу на Боснію, де поставив правителем князя Стефана [3, с. 10], то вся територія фем Сербії і Сирміуму (його оспорювали угорці) опинилася під владою

дуклянського короля, який поставив у жупаніях своїх васалів. Чи було це продовження старого поділу візантійських фем з наново призначеними правителями, а чи наново перерозподілені землями, залишається не вповні ясним. Проте немає сумнівів, що власне звідси започатковується нерозривний зв'язок Дуклі з Сербією, а походження династії Неманичів з теренів колишнього Дуклянського королівства дозволить їм згодом претендувати на корону, оскільки Дукля і Сербія вже мислилися як спільність, що мала бути об'єднана під владою однієї династії.

Тим часом Вукан, правитель Рашки у 1094 р. [3, с. 14], віддав заручниками до двору василевса своїх племінників Уроша і Стефана Вукана. Пізніше Урош стане великим жупаном Рашки, а його нащадками будуть Првослав (Урош II), Бела, Деса, Єлена і Марія. Своєю чергою, ім'я Урош згодом увійде до антропонімії королів династії Неманичів, хоч його етимологія має угорське походження: слово *ourь* походить від старогорського **uri* (господар, хазяїн) [2, с. 63–64], а з додаванням постпозитивного присвійного займенника *-m* («мій») **urum* стало в середньовічній Угорщині титулом престолонаслідників і воєвод (герцогів) [2, с. 64]. У такому значенні це слово було запозичено старохорватською і старосербською мовами. Відтак, виглядає, що ім'я Урош мало символічне значення, вказуючи на те, що його носій пов'язаний з угорською знаттю.

Марко, другий ставленник дуклянського короля Костянтина Бодіна, правив територією, близькою до теренів Угорщини, тож логічно припустити, що його дружиною була угорська аристократка [3, с. 14]. Варто додати, що й імена синів Марка мають угорське походження, а саме і Бела, і Деса. Імовірно поріднення з угорською королівською династією дозволило Маркові забезпечити своє правління від можливого угорського вторгнення, не відкидаючи васальної залежності від дуклянського короля.

Подальшу історію Рашки визначала боротьба між Візантією та Угорщиною за вплив на західних Балканах, тоді як роль Дуклі поступово зійшла нанівець, оскільки й сама держава припинила своє існування як незалежна формація разом зі згасанням династії Воїславевичів після смерті короля Костянтина Бодіна близько 1099 р. Правитель Рашки Вукан постійно втручався у справи престолонаслідування, і поступово від єдиної держави, яку об'єднувала могутність Бодіна, відпали всі землі, які він колись приєднав до свого королівства та поставив там намісників. Раський жупан Вукан помер, найімовірніше,

1112 р., а на 1113 р. припадає народження Стефана Немані. Роком раніше його батька Завіда було позбавлено великожупанського престолу Рашки, що змусило його повернутися до власного осідку в Зеті, де й народився Стефан.

Ця струнка хронологія відома з джерел, написаних представниками династії Неманичів – Стефаном Первовінчаним та Савою, і перевірити її на достовірність неможливо. У сербській історіографії було висунуто думку, що Завіда був сином Вукана [8, с. 103], проте втратив престол під час бунту проти владарювання дуклянських королів у часи, коли Боснія, Хум, Травунія і Рашка перестали визнавати сюзеренітет Зети. При цьому нібито і Завіда, і Урош прагнули закріпитися в Рашці, спиралися на підтримку Візантії, опонента Угорщини. Але так само можна припустити, що угорській династії Арпадів вдалося поширити свій вплив на Рашку і поставити на престол великого жупана Уроша I, угорського васала. На хвилі невдоволення, яким це супроводжувалося, синові Марка вдалося підпорядкувати Рашку собі, а Завіда, законний престолонаслідник, як видається, утік до Дуклі. Така нова розстановка сил вдалася, оскільки на той час угорський король Коломан видав свою сестру Пірошку (Ірину) за Йоана, сина імператора Алексія I, майбутнього василевса. Завдяки цьому угорські королі зуміли заручитися підтримкою константинопольського двору і приєднати до своєї держави кілька міст на узбережжі Адріатики та поширити вплив на Балкани.

Подальша історія престолонаслідування в Рашці досить плутана, адже точно невідомо, ані яким чином і в які роки закріпився Урош I на раському престолі, ані який вплив на ситуацію мав король Дуклі Георгій, а всередині самої Рашки боролися проугорська і провізантійська групи місцевої знаті. Але так чи інакше, а Урош I укріпився в Рашці й заснував династію Вукановичів (Урошевичів), представлену по ньому Урошем II, Белою, Десою і, можливо, Тихомиром, який правив від 1167 р. до часу, коли на раський престол зійшов Стефан Неманя.

Зокрема, 1130 р. дочку Уроша I Єлену було видано заміж за сліпого угорського короля Белу II, і вона виступала його співправителькою. У 1137 р. син від цього шлюбу Ласло II став титулярним баном Боснії, а після смерті Бели II (1141 р.) трон успадкував малолітній Геза II, тож Єлена була регенткою при ньому разом з братом Белою Вукановичем, що прибув до угорського двору. Як бан Хорватії 1142–1158 рр. від імені угорського короля Бела отримав найвищий придворний титул пфальцграфа – очільника

королівського суду (*Comes palatinus*). Інші представники династії Вукановичів тим часом перебували в конфлікті за владу і почергово займали престол у Рашці, а останнім представником прямої лінії, схоже, був найстарший син Завіди Тихомир. Наприкінці 1160-х рр. він управляв Рашкою, інші сини Завіди отримали: Страцимир – Західну Мораву, Мирослав – Захумле і Травунію, Стефан Неманя – Топлицу та Ібар. Про самого Завіду відомо небагато. Дослідники пов'язують його з попередньою правлячою династією як родича чи сина Уроша I, а сербські і далматинські джерела XVI–XVII ст. стверджують, що Неманя був сином Деси – жупана/короля Дуклі 1148–1162 рр., співправителя Рашки 1149–1153 рр., великого жупана Рашки і Захумля 1153–1155 рр. і 1162–1166 рр. [1, с. 27]. Своєю чергою, сини Немані Стефан Первовінчаний і Сава у своїх творах писали, що їхній батько почав володарювати в Дуклі, де правив його дід [10, с. 2–3]. Насправді ж Вукановичі на той час уже втратили вплив на цих теренах, так само як і Воїславевичі: Михайло III, останній правитель Дуклі 1162–1186 рр. з цієї династії, правив після Деси і перед Стефаном Неманею, своїм двоюрідним братом. Близько 1166 р. відбулася остаточна зміна династії, коли Деса був усунутий від уряду великого жупана в Рашці і йому на зміну прийшов Тихомир.

Прихід бічної/нижчої гілки до влади у 1160-х рр. став можливим завдяки політиці василевса Мануїла I Комніна, який намагався утвердити залежність Балкан від імперії. Зокрема, у 1149 р. зазнав поразки Урош II [8, с. 97], який спробував протистояти імператору, а поза тим, візантійське військо здійснило вдалий похід на Угорське королівство, і після битви при Сирміумі 1167 р. було підписано договір, за яким Арпади втрачали контроль над Сремом, Боснією та Далмацією, відтепер включеними ним до складу Ромейської імперії. Відповідно, територія Сербії теж знову увійшла до Візантії, а проугорську правлячу династію замінили на провізантійську, хоч та й була пов'язана з колишніми правлячими династіями Воїславевичів і Вукановичів.

Окрім тих земель, які Стефан Неманя отримав в управління як син Завіди, йому дісталася від василевса Мануїла I Комніна Дубочіца [10, с. 4]. Таким чином, з одного боку, Стефан був васалом старшого брата Тихомира, а з другого – васалом імператора, що дало йому змогу налагодити корисні зв'язки з константинопольським двором, які згодом допомогли здобути одноосібну владу в Рашці та Помор'ї. Поза тим,

Стефан Неманя почав у своїх володіннях інтенсивно підтримувати Церкву, і це теж обернулося підтримкою імператора та духовенства після того, як він у 1165 р. був ув'язнений старшим братом, а його володіння забране.

Після втечі з ув'язнення Стефана Немані близько 1168 р. спалахнув конфлікт поміж братами за владу. Здобувши перемогу, Стефан остаточно утвердився в Рашці та почав боротьбу з Візантією – спершу безуспішну, бо він потрапив у полон і певний час перебував у Царгороді, однак пізніше йому вдалося приєднати до Рашки Ніш, Косово і Дуклю. Паралельно, шукаючи союзників, він визнав себе васалом імператора Фридриха Барбароси.

Пізніше, у 1192/1193 р., Стефан Неманя протистояв угорцям, які вторглися до Рашки під час чергового послаблення імперії. Загалом же його політику можна розцінити як намагання використати будь-яку геополітичну можливість задля підвищення власного статусу та виходу з-під потужного тиску Ромейської імперії.

Врешті-решт, у 1196 р. Стефан Неманя зрікся влади на користь двох синів – Вукана, який отримав у володіння Дуклю, і Стефана, якому дісталася Рашка. Вукан, що правив Дуклею з 1190 р., орієнтувався на Угорщину, і це дало йому змогу за підтримки угорської армії зайняти Рашку у 1202–1204 рр. Натомість Стефан, прийшовши до влади пізніше, не встиг закріпитися, і йому довелося відступити, проте за допомогою болгарської армії він невдовзі повернув втрачені володіння та помирився з братом, а після його смерті у 1207 р. об'єднав Рашку з Дуклею.

Першою дружиною Стефана Неманича була Євдокія – донька візантійського імператора Алексія III Ангела. Цей шлюб відбувся 1190 р. після битви на Мораві, коли Ісаак II Ангел завдав поразки його батькові Стефанові Немані, проте визнав самостійність Рашки. За досягнутими тоді ж домовленостями той син Немані, який мав успадкувати владу, отримував у дружини візантійську принцесу, а разом і титул севастократора, тобто фактично самостійного правителя. Проте вже напередодні падіння Константинополя, близько 1201 р., Стефан Неманич відіслав візантійку [9, с. 50] (його синами від цього шлюбу були Радослав, Владислав і Предислав), а напередодні коронування повторно одружився з Анною Дандоло, внучкою венеційського дожа Енріко Дандоло, натхненника взяття Константинополя. У 1204 р. Константинопольський престол посів граф Балдуїн Фландрський, якого коронували 16 травня у храмі св. Софії як «імператора латинської

Константинопольської імперії» [6, с. 515], а патріархом Константинополя став католик Томазо Морозіні. Відтак, Візантійська імперія, по суті, не загинула, проте змінилися правитель і патріарх, а православних Ромейської імперії було підпорядковано Папському престолові.

Ці зміни стали переломними в історії Балкан, оскільки багатовікова імперія, яка неодноразово підкоряла балканські країни і зберігала прямий чи опосередкований контроль за ситуацією в регіоні, впала. Держави, що постали на уламках Візантії (Латинська імперія, Нікейська імперія та Епір) і змагалися між собою за Константинополь та першість, надалі вже не мали впливу на Балкани, натомість зросла роль Угорського і західних королівств. Ці геополітичні зміни підштовхнули Стефана Неманича й собі здобути титул короля від Папи. Зрештою, у нього не було іншого виходу. Втративши сюзерена в особі василевса, він мусив орієнтуватися на визнання в тому світі, який набув нових обрисів довкола його володінь. Адже Угорське та Болгарське королівства (друге нехай і символічно) були включені до західноєвропейської системи, натомість Стефанові Неманичу належало отримати бодай номінальне визнання своєї влади, яка в будь-який момент могла бути втрачена під ударами ззовні.

Отримання вінця з Риму піднімало достоїнство Стефана Первовінчаного на однаковий рівень з угорськими королями, а водночас вводило його до зрозумілої в тодішніх поняттях системи порозуміння між представниками західної знаті, яка поділила візантійську територію після Четвертого Хрестового походу. Коронований у 1217 р. папським легатом [8, с. 115], Стефан Неманич остаточно вирішив проблему й зі спадщиною Дуклянського королівства: спираючись на історичну традицію Зети, він перемістив політичний центр держави з Помор'я в Рашку і якщо не зміцнив свої позиції у стосунках з місцевою дуклянською елітою, то напевно урівняв.

Утім, визнання духовної влади Папи над Сербією не змінило культурного і релігійного поділу володінь Неманичів на «латинські» і «візантійські», де, відповідно, переважав римо-католицизм чи православ'я. Не відбулося й кардинального розвороту в політиці управління. Зета надалі залишалася землею, яку можна було передати у володіння комусь із представників династії – з перспективою нової хвилі боротьби всередині правлячого дому. Натомість Рашка тяжіла до візантійської культурної спадщини, і Стефан Неманич та його наступники орієнтувалися на візантійські традиції, а Сербська церква отримала

автокефалію через висвячення у 1219 р. Сави в Нікеї патріархом Мануїлом I на архієпископське достоїнство.

Більше того, Неманичі залишалися чи не найбільшими послідовниками політичних практик візантійського світу. Це, як пише Любомір Максимович, знайшло низку проявів: «від візантійського титулу, наданого сербському привладному принцеві, і розміщення його в категорії доўлоу через його перший шлюб з візантійською принцесою до наполягання на спорідненості засновника династії Неманича з василевсом Алексієм III Ангелом і народження ідеї самодержавності на візантійський взірць, яка постане з проголошенням королівства і набуде термінологічної визначеності» [5, с. 371]. За правління другого короля Сербії Стефана Радослава стали наголошувати на зв'язку Сербії з Візантією, і хоч сербська династія ще не мала достатніх ресурсів для того, аби позмагатися з Візантією у величч та довгій історії, проте Стефан Радослав почав сприймати нікейського імператора з меншим пієтетом, поступово позбуваючись васальної залежності, що, зокрема, відобразилося на зміні його титулування у візантійських листах [5, с. 371]. Тоді ж починає формуватися думка про те, що серби – це «Новий Ізраїль», що засвідчувало появу усвідомлення власної окремішності від візантійського світу і нової ідентичності – нехай і на основі візантійської спадщини [5, с. 371].

Представлення сербів як «Нового Ізраїлю» пов'язано насамперед із зародженням агіографії. Головну роль у цьому відіграли Стефан Первовінчаний і святий Сава, які стали засновниками літературної традиції, написавши житія св. Симеона Нового Мироточивця, засновника династії. Далі цю традицію підхопили ченці Доментіян і Теодосій, автори житій св. Сави. Цим самим було створено основу для подвійного прославлення династії – з перспективи світських володарів і релігійних владик. У подальшому мало хто з представників правлячого дому не удостоювався проголошення святості. Так почалося формування багатовікової сербської культури, заснованої на православ'ї та культурі святих із династії Неманичів. За окресленням Ізабелі Ліс-Велгош, ця символічна система була «внутрішньо зорієнтована на минуле, на увічнення своїх найважливіших цінностей, зовні досконаліх, а також захисних стосовно потенційних і реальних загроз у сенсі змін – цивілізаційних, культурних, релігійних, визнанневих і т. д.; вона функціонує, по суті, як охоронець канону про можливе посилення зв'язку, і завдяки цьому

виступає як специфічно витлумачена культура пам'яті» [11, с. 4]. Агіографічні твори для неї – це «образ, який говорить» разом з іконографією, «мовчазне слово», що слугує засобом трансляції минулого тим, хто відчуває спорідненість із часами династії Неманичів. Тож власне православ'я і шанування культури святих королів Неманичів лягло в основу ідентичності сербів, яка набула завершених форм у добу османського панування на Балканах.

Започатковано ж було цей процес раніше – в часи підкорення візантійських земель хрестоносцями. За латинського правління в Константинополі Неманичі, відійшовши від орієнтації винятково на Візантію, маневрували між династіями, що утвердили своє правління в Епірі, Латинській імперії, Нікейській імперії і Трапезунді. Тому Стефан Первовінчаний був одружений вдруге, як уже згадувалося, з Анною Дандоло, внучкою венеційського дожа Енріко Дандоло, а його син Стефан Радослав – з Анною, донькою Феодора I Комніна. Не маючи достатньо сил, аби провадити самостійну політику, Неманичі шукали нових сеньйорів, хоч остаточного і тривкого зв'язку з тією чи іншою державою не підтримували. Як слушно зауважує Любомір Максимович, вони «дивилися на Нікею як на осідок православного імператора, але водночас латинського імператора називали грецьким (візантійським) імператором, бо той перебував у Константинополі, а з третього боку, через володаря Епіру вони матеріалізують згаданий ідеологічний зв'язок з династією Ангелів» [5, с. 372]. Це означає, що в політичному сенсі Неманичі орієнтувалися на сильнішого в боротьбі щойно перерахованих чотирьох протиборчих сил за візантійську спадщину, натомість політико-релігійна думка Сербії й надалі спиралася на культурні надбання Візантії. Таке поєднання дало змогу впродовж першої половини XIII ст. сформувати самодостатній сербський культурно-політичний простір, парадоксальним виявом якого стало те, що Стефан Первовінчаний отримав королівську корону від Папи, а Сава – архієпископський сан від патріарха в Нікеї.

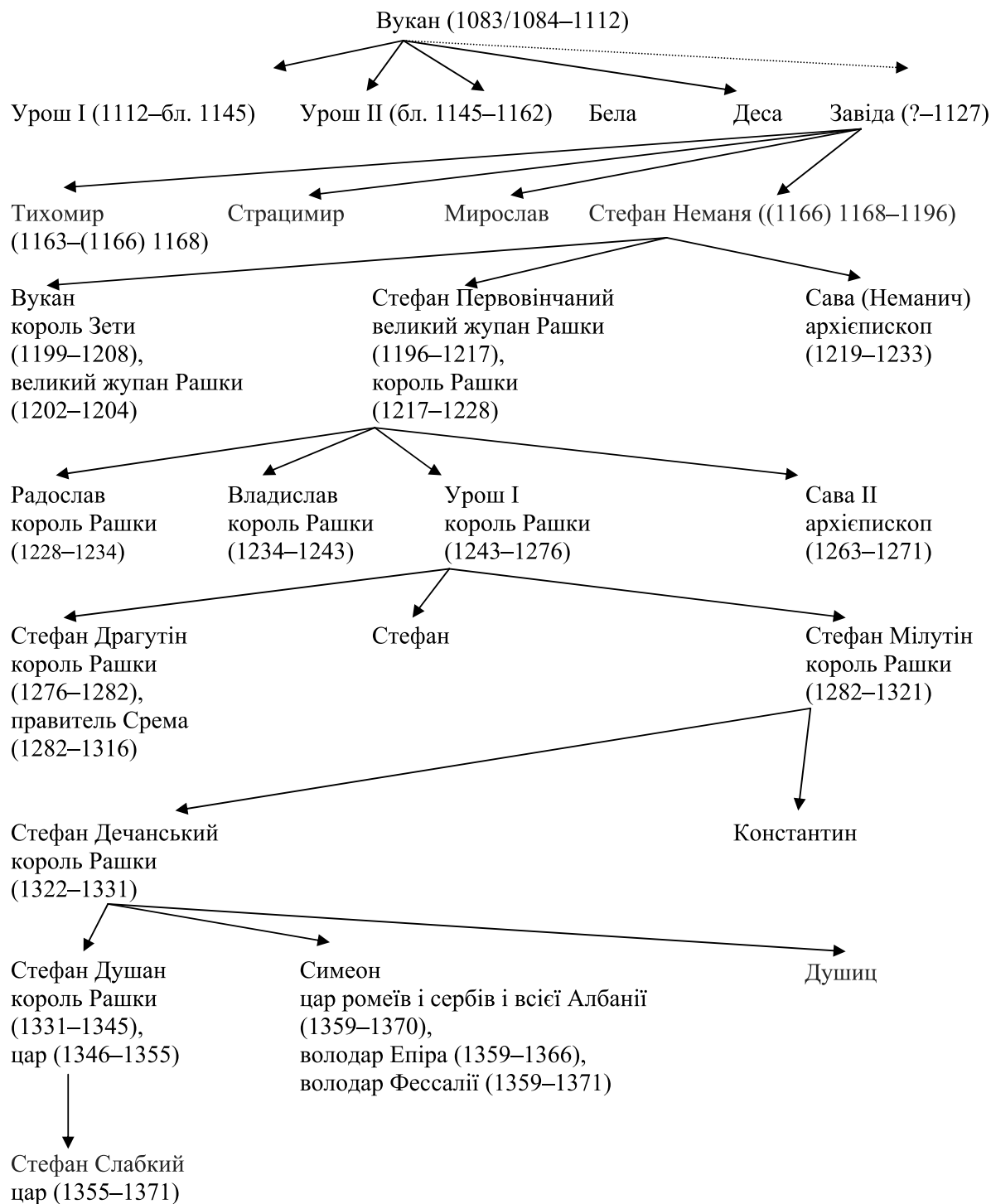
Ситуація балансування між розбіжними зовнішніми силами тривала й пізніше, коли після перемоги Івана Асеня II над Епіром Стефан Радослав був повалений і замість нього прийшов до влади його брат Стефан Владислав, який орієнтувався на Болгарію та був одружений з дочкою Івана Асеня II Белославою. Переломним моментом його правління став напад монголів, що спричинило повстання й обрання королем

Стефанового брата Уроша I (сина Анни Дандоло), а за Стефаном Владиславом залишилася Дукля і, заразом, королівський титул.

Своєю чергою, після 1261 р., коли було відновлено Візантійську імперію, культурні впливи Царгорода й Афону, а згодом Солуня зросли, однак політичну могутність Візантії втратила, і стосовно Сербії вже не могло йтися про повернення до стосунків, які були перед Четвертим Хрестовим походом. Навпаки, сербські володарі зазвичай брали участь в антивізантійських коаліціях, де головну роль відіграла Венеція, а після Ліонської унії 1274 р., коли імператор Михайло VIII Палеолог зважився на відновлення церковної єдності, у сербській церковній думці запанував погляд про релігійну «зраду» Візантії, що поглибило недовіру до імперії та патріарха.

Переломним моментом для Сербського королівства стало правління короля Стефана Уроша II Мілутіна, який у 1282 р. прийшов на зміну проугорському Стефану Драгутіну. На цей час припадає повторна візантинізація Сербії [5, с. 373], і то попри те, що першою дружиною Стефана Уроша Мілутіна була Єлизавета, дочка угорського короля Стефана V Арпада. Подією, яка до провізантійської культурної орієнтації підштовхнула, стало поширення влади Неманичів на традиційно візантійські території північної Македонії, де й надалі зберігалися візантійські державні інституції. Власне з тих пір у Сербії остаточно закріпилася культурна і релігійна перевага за православ'ям, що знайшло прояв і в агіографії – Житті св. Сави від Теодосія, позначеному антикатолицькими акцентами. Розширення підвладних земель за рахунок візантійських примусило василевса Андроніка II видати у 1299 р. заміж свою дочку за сербського короля [8, с. 135]. Протягом XIV ст., в ході подальшої дезінтеграції Візантії та завдяки принцесі Ірині, дружині правителя Солуні Йоана Дуки II, Солунь поступово стає важливішим за Константинополь і перетворюється на місце сербської присутності всередині імперії. На цей час припадає формування ідеї спадкоємності династії Неманичів від візантійських імператорів. Свого апогею династія Неманичів сягне за Стефана Душана, який реалізував цю ідею завдяки коронації у 1346 р. з титулом імператора сербів і греків та проголосив канонічну незалежність Сербського патріархату. Тим самим було об'єднано Сербію і Романію, спадщину Рашки і Візантійської імперії, і остаточно стверджено сприйняття Сербії як православної держави під скіпетром святої династії.

ДОДАТОК

Генеалогічна схема династії Неманичів¹¹ Схему укладено за: [4].

Список літератури та джерел

1. Благојевић М. Србија Немањића и Хиландар / М. Благојевић. – Нови Сад : Друштво историчара Јужнобачког и Сремског округа, 1998. – 130 с.
2. Вельковић Ж. Српске име Урош из далматског врела / Ж. Вельковић // Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор. – 2008. – Књ. 1–4, LXXIV. – С. 63–94.
3. Живковић Т. Једна хипотеза о пореклу великог жупана Уроша I / Т. Живковић // Историјски часопис. – 2005. – Књ. LII. – С. 9–22.
4. Јиречек К. Историја Срба / К. Јиречек. – Београд : Научна Књига, 1952. – Књ. 1. – 512 с.
5. Максимовић Љ. Србија и идеја универзалног царства / Љ. Максимовић // Зборник радова Византолошког института. – 2007. – Т. XLIV. – С. 371–379.
6. Острогорский Г. А. История Византийского государства / Г. А. Острогорский ; пер. с нем.: М. В. Грацианский. – М. : Сибирская Благозвонница, 2011. – 895 с.
7. Станојевић С. Историја српског народа / С. Станојевић. – Београд : Logos art, 2008. – 347 с.
8. Ћоровић В. Историја Срба / В. Ћоровић. – Београд : Лирика, 1997. – 795 с.
9. Чиркович С. История сербов / С. Чиркович. – М. : Весь Мир, 2009. – 448 с.
10. Fine John V. A. The Late Medieval Balkans: A Critical Survey from the Late Twelfth Century to the Ottoman Conquest / John V. A. Fine. – University of Michigan Press, 1994. – 704 p.
11. Lis-Wielgosz I. Hagiografia i ikonografia w funkcji kulturowej mnemografii / I. Lis-Wielgosz // Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор. – 2009. – Књ. 1, LXXV. – С. 3–11.

O. Dzhura

THE INCIPIENCE OF NEMANJIĆ DYNASTY AND CULTURAL CHOICE OF SERBIA

The article is about a formation of Nemanjić dynasty, members of which ruled in Serbia from the middle of 12th to the end of the 14th. The establishing of this dynasty was inextricably linked with the legacy of Dukla Kingdom and Raška, therefore, the lands where met Latin and Byzantine civilization. This geopolitical situation had led to a permanent choice of a suzerain depending not on his religious affiliation, yet the requirements of a particular situation and bipolar cultural choice of Serbia. The final preference in favor of the Byzantine tradition was made at the end of the 13th century and consolidated by Stefan Uros IV Dušan Nemanjić.

Keywords: Vojislavljević dynasty, Vukanović (Urošević) dynasty, Nemanjić dynasty, the Byzantine Empire, Zeta, Raška, the history of dynasties.

Материјал надійшов 03.04.2015